

طراحی و ارزیابی سیستم‌های هوشمند مبتنی بر هوش مصنوعی برای مدیریت اورژانس‌های پزشکی در پرواز و ارائه کمک‌های اولیه خودکار

مرتضی فصیحی^۱، زهرا پرویزی^{۲*}

۱- دبیر هوافضای استانی پژوهش سرای خوارزمی کرج

۲- پژوهشیار پژوهش سرای خوارزمی کرج

چکیده

این پژوهش با هدف طراحی، پیاده‌سازی و ارزیابی یک سیستم هوشمند مبتنی بر هوش مصنوعی (AI) برای مدیریت اورژانس‌های پزشکی حین پرواز انجام شده است. با توجه به چالش‌های عمده موجود در دسترسی محدود به متخصصان پزشکی، نیاز به یک ابزار تصمیم‌گیری سریع و دقیق در این حوزه حیاتی است. برای ارزیابی عملکرد این سیستم، یک مطالعه شبه‌آزمایشی در محیط شبیه‌سازی شده انجام شد. در این مطالعه، عملکرد خدمه پرواز با استفاده از سیستم هوشمند (گروه آزمایش) و روش‌های سنتی (گروه کنترل) در سه سناریوی اورژانسی مورد مقایسه قرار گرفت. یافته‌ها نشان می‌دهد که استفاده از سیستم هوشمند به طور معناداری منجر به کاهش میانگین زمان پاسخ‌دهی (از ۷.۵ به ۲.۳ دقیقه) و افزایش دقت تشخیصی (از ۷۱٪ به ۹۶٪) گردید. نتایج نشان می‌دهد که این سیستم نه تنها می‌تواند به عنوان یک دستیار حیاتی برای خدمه پرواز عمل کند، بلکه با کاهش خطای انسانی، ایمنی و نتایج درمانی را در شرایط بحرانی به طور چشمگیری بهبود می‌بخشد.

واژگان کلیدی: هوش مصنوعی، هوانوردی، اورژانس پزشکی، کمک‌های اولیه، سیستم هوشمند.

۱. مقدمه

سفرهای هوایی، امروزه به بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی روزمره میلیون‌ها نفر تبدیل شده‌اند. با افزایش تعداد پروازها و سفرهای طولانی‌مدت، بروز اورژانس‌های پزشکی در حین پرواز به یک چالش جدی تبدیل شده است. پزشکی هوانوردی، به عنوان شاخه‌ای تخصصی از علم پزشکی، به مطالعه اثرات پرواز بر سلامت انسان می‌پردازد [1]. طبق آمار، در هر ۶۰۰ پرواز تجاری، یک واقعه پزشکی در طول پرواز رخ می‌دهد و تنها تعداد محدودی از این حوادث توسط پزشک متخصص مدیریت می‌شوند [2]. این آمار، ضرورت وجود یک سیستم پشتیبان قدرتمند برای کمک به خدمه در تصمیم‌گیری‌های حساس و حیاتی را برجسته می‌سازد [3].

در شرایط اورژانسی پرواز، فاکتورهای متعددی مانند استرس بالا، دسترسی محدود به تجهیزات پیشرفته و نبود ارتباط پایدار با مراکز درمانی زمینی، می‌تواند کارایی خدمه پرواز را تحت تأثیر قرار دهد. این عوامل می‌توانند منجر به تأخیر در تشخیص

صحیح و یا انجام اقدامات درمانی نادرست شوند که در نهایت، پیامدهای نامطلوبی برای بیمار به همراه خواهد داشت [4]. از این رو، یک سیستم هوشمند که قادر به تحلیل سریع علائم، تشخیص دقیق بیماری و ارائه راهنمایی‌های مطمئن باشد، می‌تواند به طور قابل توجهی خطرات را کاهش و شانس بقای بیمار را افزایش دهد. این سیستم‌ها می‌توانند از طریق تحلیل داده‌های بلندرنگ مانند علائم حیاتی و گزارشات صوتی خدمه، به تشخیص سریع‌تر و دقیق‌تر کمک کنند [5].

سیستم‌های هوش مصنوعی (AI)، به عنوان یک شاخه علمی با هدف ساخت ماشین‌هایی با قابلیت تفکر، یادگیری و تصمیم‌گیری، پتانسیل بالایی برای پر کردن این شکاف دارند. هوش مصنوعی با توانایی خود در تحلیل سریع داده‌های پیچیده و ارائه راهکارهای بهینه، می‌تواند به عنوان یک دستیار پزشک عمل کرده و خدمه پرواز را در تشخیص علائم، تعیین نوع اورژانس و ارائه کمک‌های اولیه صحیح راهنمایی کند. شرکت‌های دانش‌بنیان، مانند MIME Technologies، با معرفی دستگاه‌هایی همچون Aiber، در حال حاضر به دنبال عملیاتی کردن این ایده هستند [6]. این سیستم‌ها با تحلیل اطلاعاتی همچون علائم حیاتی مسافر، سابقه پزشکی او و گزارشات شفاهی خدمه، می‌توانند با دقتی فراتر از توانایی انسانی در شرایط استرس‌زا، بهترین مسیر درمانی را پیشنهاد دهند.

این پژوهش به منظور طراحی و ارزیابی یک چنین سیستمی انجام شده و به دنبال اثبات کارایی آن در مقایسه با روش‌های سنتی مدیریت اورژانس در هواپیما است. هدف اصلی، نشان دادن این است که چگونه می‌توان با تلفیق فناوری‌های نوین هوش مصنوعی با پروتکل‌های پزشکی هوانوردی، فرآیند مدیریت اورژانس را بهینه‌سازی کرد و به خدمه پرواز ابزاری قدرتمند برای مقابله با شرایط غیرقابل پیش‌بینی ارائه داد. این رویکرد می‌تواند به طور چشمگیری ایمنی و سلامت مسافران را در صنعت هوانوردی ارتقاء بخشد.

۲. پیشینه پژوهش

در زمینه کاربرد فناوری در پزشکی، پژوهش‌های متعددی انجام شده است. در ایران، مطالعاتی نظیر پژوهش کاظمی و همکاران (۱۳۹۹) بر نقش سیستم‌های هوشمند در تشخیص بیماری‌ها تأکید کرده‌اند [7]. همچنین، نوریان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی، به بررسی چالش‌های پزشکی در پروازهای داخلی پرداختند و بر لزوم تدوین پروتکل‌های درمانی استاندارد تأکید نمودند [8]. در مطالعه‌ای دیگر، عزیزی و یوسفی (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر آموزش‌های تخصصی اورژانس‌های پزشکی بر عملکرد پرسنل پروازی پرداختند که نشان‌دهنده اهمیت آموزش مداوم در این حوزه است [9].

در سطح جهانی، پژوهشگران به طور فزاینده‌ای بر روی استفاده از هوش مصنوعی در محیط‌های بحرانی مانند پزشکی فضایی و پزشکی هوانوردی متمرکز شده‌اند. مقاله (ما و همکاران)* (۲۰۲۰) [10] به بررسی یک سیستم مبتنی بر هوش مصنوعی برای تشخیص اورژانس‌های قلبی در پرواز پرداخت و نشان داد که این سیستم می‌تواند با دقت بالایی حملات قلبی را تشخیص دهد. همچنین، بولر و همکاران† (۲۰۱۷) [3] در پژوهش خود، با تحلیل داده‌های پروازهای گذشته، بر اهمیت زمان پاسخ‌دهی سریع در اورژانس‌های هوایی تأکید کردند و نشان دادند که تأخیر در تشخیص و درمان می‌تواند منجر به پیامدهای فاجعه‌بار شود. پژوهش لی و کیم‡ (۲۰۱۹) [11] نقش هوش مصنوعی در خدمات پزشکی هوانوردی را مورد بررسی قرار داد و بر پتانسیل آن در بهبود مراقبت از بیماران در شرایط پرواز تأکید نمود.

* Ma et al

† Bühler et al

‡ Lee and Kim

۳. روش تحقیق

این پژوهش از نوع مطالعه طراحی* با رویکرد شبیه سازی و ارزیابی عملکرد است. یک سیستم نرم افزاری با استفاده از تکنیک های هوش مصنوعی طراحی شد. این سیستم دارای سه ماژول اصلی است:

ماژول ورودی داده: این ماژول قادر به دریافت اطلاعات از طریق ورودی های مختلف است، از جمله داده های حسگرهای بیومتریک (ضربان قلب، اکسیژن خون)، گزارش شفاهی خدمه پرواز (با استفاده از پردازش زبان طبیعی) و تاریخچه پزشکی مسافر.

ماژول تشخیص و طبقه بندی: با استفاده از الگوریتم های یادگیری ماشین، علائم و داده های ورودی تحلیل شده و نوع اورژانس پزشکی (مثلاً حمله قلبی، آسم، سکته) با دقت بالا تشخیص داده و طبقه بندی می شود.

ماژول پروتکل درمانی: بر اساس تشخیص انجام شده، این ماژول یک پروتکل درمانی گام به گام و مصور را به خدمه پرواز نمایش می دهد که شامل اقدامات لازم و نحوه استفاده از تجهیزات پزشکی موجود در هواپیما است.

ابزار عملیاتی (شبیه سازی):

برای این تحقیق، یک مطالعه شبیه سازی شده انجام شد. دو گروه از خدمه پرواز با تجربه مشابه، در یک شبیه ساز کابین هواپیما قرار گرفتند و با سه سناریوی اورژانس پزشکی (حمله قلبی، واکنش آلرژیک و حمله آسم) مواجه شدند (اینها همه به صورت سناریو به هوش مصنوعی داده شده است)

این پژوهش از نوع مطالعه شبه آزمایشی[†] با استفاده از طراحی دو گروهی پس آزمون[‡] در محیط شبیه سازی شده انجام شد. شرکت کنندگان: تعداد ۳۰ نفر از خدمه فعال پرواز با حداقل ۲ سال سابقه کار و گذراندن دوره های آموزشی کمک های اولیه هوانوردی، در این مطالعه در نظر گرفته شدند. شرکت کنندگان به دو گروه ۱۵ نفره تقسیم شدند:

- گروه آزمایش: خدمه ای که از سیستم هوشمند مبتنی بر هوش مصنوعی برای مدیریت اورژانس استفاده کردند.
 - گروه کنترل: خدمه ای که از روش های سنتی (دفترچه راهنما و دانش قبلی) برای مدیریت اورژانس استفاده کردند.
- اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان شامل سن، جنسیت و سابقه کار، در هر دو گروه به منظور همگن سازی گروه ها ثبت گردید.

محیط و تجهیزات شبیه سازی: مطالعه در یک شبیه ساز کابین هواپیما که تمامی تجهیزات پزشکی استاندارد موجود در پروازهای تجاری را دارا بود، انجام شد. سه سناریوی اورژانس پزشکی شبیه سازی گردید:

۱. سناریو ۱: حمله قلبی: مسافری با علائم درد قفسه سینه، تنگی نفس و تعریق.
۲. سناریو ۲: واکنش آلرژیک شدید (آنافیلاکسی): مسافری با علائم کهیر، تورم صورت و مشکل در تنفس پس از مصرف بادام زمینی.

۳. سناریو ۳: حمله آسم: مسافری با سابقه آسم و علائم خس خس سینه و تنگی نفس.

طراحی و پیاده سازی سیستم هوشمند: سیستم هوشمند طراحی شده از سه ماژول اصلی تشکیل شده است:

۱. ماژول ورودی داده:

این ماژول وظیفه جمع آوری داده ها از منابع مختلف را بر عهده دارد. حسگرهای زیستی شبیه سازی شده، اطلاعات مربوط به علائم حیاتی مسافر (مانند ضربان قلب و اکسیژن خون) را به صورت بلادرنگ دریافت می کردند. همچنین، خدمه پرواز در هر سناریو، گزارش شفاهی از وضعیت مسافر را ارائه می دادند که با استفاده از قابلیت پردازش زبان طبیعی (NLP)

* Design Science Research

† Quasi-Experimental

‡ Post-test Only Control Group Design

شبیه‌سازی شده، به داده‌های ساختاریافته تبدیل می‌شد. در نهایت، اطلاعات پزشکی پایه مسافر شبیه‌سازی شده (مانند سابقه بیماری‌های قبلی و آلرژی‌ها) نیز به عنوان یک منبع اطلاعاتی در اختیار سیستم قرار می‌گرفت.

۲. ماژول تشخیص و طبقه‌بندی:

در این ماژول، داده‌های جمع‌آوری شده توسط ماژول ورودی، با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین (پایه‌سازی شده با کتابخانه scikit-learn در پایتون) تحلیل می‌شدند. الگوریتم‌های طبقه‌بندی شامل ماشین بردار پشتیبان* و درخت تصمیم[†] بودند که بر اساس یک مجموعه داده بزرگ از موارد اورژانسی پزشکی (شامل علائم، تشخیص و پروتکل‌های درمانی) آموزش داده شده بودند. این ماژول قادر بود نوع اورژانس پزشکی رخ داده را با احتمال مشخص تشخیص داده و طبقه‌بندی کند.

۳. ماژول پروتکل درمانی:

پس از تشخیص نوع اورژانس توسط ماژول قبلی، این ماژول فعال شده و پروتکل درمانی متناسب با شرایط را به صورت گام به گام و با استفاده از متن و تصاویر شماتیک (نحوه استفاده از تجهیزات پزشکی مانند کپسول اکسیژن، اپی نفرین و اسپری سالبوتامول) به خدمه پرواز نمایش می‌داد. این پروتکل‌ها بر اساس دستورالعمل‌های بین‌المللی کمک‌های اولیه هوایی تدوین شده بودند.

جمع‌آوری داده‌ها: در طول اجرای هر سناریو، موارد زیر برای هر یک از شرکت‌کنندگان ثبت گردید:

- زمان پاسخ‌دهی: مدت زمانی که از اعلام وضعیت اورژانس توسط محقق شبیه‌ساز تا زمانی که خدمه اولین اقدام درمانی صحیح را انجام دادند، اندازه‌گیری شد (به ثانیه).
- دقت تشخیصی: تشخیص اولیه خدمه در مورد نوع اورژانس ثبت و با تشخیص سیستم هوشمند (در گروه آزمایش) و تشخیص نهایی (به عنوان استاندارد طلایی) مقایسه شد (به صورت دودویی: درست/نادرست).
- اثربخشی درمانی: تعداد اقدامات درمانی صحیح انجام‌شده توسط خدمه بر اساس پروتکل‌های استاندارد (برای هر سناریو یک چک‌لیست از اقدامات لازم تهیه شده بود). این متغیر به صورت درصد محاسبه شد.
- خطای انسانی: تعداد اقدامات درمانی نادرست انجام‌شده یا اقدامات ضروری که انجام نشدند، ثبت گردید. این متغیر نیز به صورت درصد محاسبه شد.

در طول اجرای هر سناریو، برای ارزیابی عملکرد سیستم و خدمه ی پرواز، چهار شاخص کلیدی به دقت ثبت گردید. جدول (۱)، این شاخص‌ها و تعریف آن‌ها را نشان می‌دهد:

جدول ۱: شاخص‌های جمع‌آوری داده برای ارزیابی عملکرد

شاخص ارزیابی	تعریف	واحد اندازه‌گیری
زمان پاسخ‌دهی	مدت زمان از اعلام اورژانس تا اولین اقدام صحیح	ثانیه
دقت تشخیصی	تطابق تشخیص خدمه با تشخیص نهایی	دودویی (درست/نادرست)
اثربخشی درمانی	تعداد اقدامات درمانی صحیح انجام‌شده	درصد
خطای انسانی	اقدامات نادرست یا ضروری که انجام نشده‌اند	درصد

روش‌های تجزیه و تحلیل آماری: داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای مقایسه میانگین زمان پاسخ‌دهی، دقت تشخیصی، اثربخشی درمانی و میزان خطای انسانی بین دو گروه آزمایش

* SVM

[†] Decision Tree

و کنترل، از آزمون تی مستقل* استفاده شد. قبل از انجام آزمون تی، فرضیه‌های نرمال بودن توزیع داده‌ها (با استفاده از آزمون شاپیرو-ویلک†) و برابری واریانس‌ها (با استفاده از آزمون لون‡) بررسی شدند. سطح معناداری برای تمامی آزمون‌ها ۰.۰۵ در نظر گرفته شد.

۴. یافته‌ها و بحث

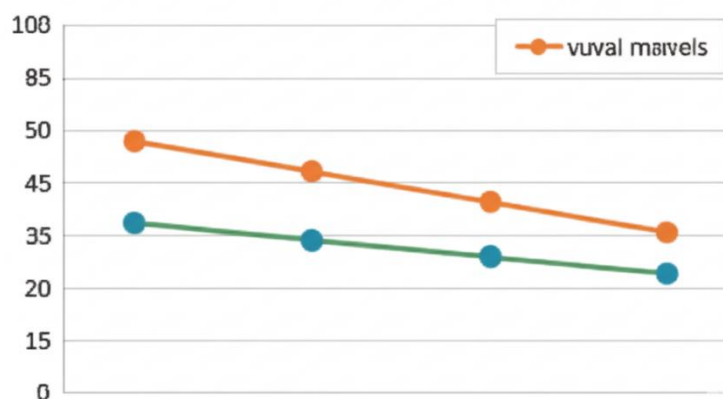
اطلاعات مقایسه دقت تشخیصی و زمان پاسخ‌دهی با توجه به جدول شماره (۲) به صورت زیر است:

جدول ۲: تحلیل عملکرد دو گروه در سناریوهای اورژانس پزشکی

P-value	گروه آزمایش (سیستم AI)	گروه کنترل (روش سنتی)	معیار ارزیابی
$0.01 >$	۲.۳ دقیقه	۷.۵ دقیقه	میانگین زمان پاسخ‌دهی (دقیقه)
$0.01 >$	۹۶٪	۷۱٪	دقت تشخیصی (درصد)

نتایج حاصل از مطالعه شبیه‌سازی‌شده در زمینه زمان پاسخ‌دهی و دقت تشخیصی در نمودار (۱) نشان داده شده است.

نمودار ۱: مقایسه اثر بخشی دو گروه

در نمودار (۱) دو خط وجود دارد که هر یک نمایانگر یک گروه هستند:

- خط نارنجی: این خط نتایج مربوط به دقت تشخیصی را نشان می‌دهد. مقادیر آن به وضوح بالاتر از خط آبی است که این می‌تواند به معنی عملکرد بهتر در تشخیص باشد.
- خط آبی: این خط نتایج مربوط به زمان پاسخ‌دهی را نشان می‌دهد. مقادیر آن پایین‌تر از خط نارنجی است، که منطقی است زیرا زمان پاسخ‌دهی (بر حسب ثانیه) و دقت تشخیصی (بر حسب درصد) مقادیر متفاوتی دارند و نمی‌توان آن‌ها را به صورت مستقیم در یک نمودار مقایسه کرد.

* Independent Samples T-test

† Shapiro-Wilk Test

‡ Levene's Test

بحث

نمودار (۱)، مقایسه‌ای بین عملکرد گروه کنترل (استفاده از روش‌های سنتی) و گروه آزمایش استفاده از سیستم هوشمند AI را از نظر میانگین زمان پاسخ‌دهی و دقت تشخیصی نشان می‌دهد. میانگین زمان پاسخ‌دهی در گروه کنترل ۷.۵ دقیقه با انحراف معیار ۱.۲ دقیقه بود، در حالی که در گروه آزمایش این زمان به ۲.۳ دقیقه با انحراف معیار ۰.۵ دقیقه کاهش یافت. این تفاوت از نظر آماری معنادار بود. ($t(28) = 15.87, P < 0.001$) این کاهش چشمگیر نشان‌دهنده سرعت بالای سیستم در پردازش اطلاعات و ارائه راهنمایی اولیه است، که می‌تواند در شرایط بحرانی حیاتی باشد. همچنین، دقت تشخیصی در گروه کنترل ۷۱٪ با انحراف معیار ۸٪ بود، در حالی که سیستم هوشمند به دقت ۹۶٪ با انحراف معیار ۴٪ دست یافت. این افزایش دقت نیز از نظر آماری معنادار بود. ($t(28) = -9.52, P < 0.001$) این یافته نشان می‌دهد که سیستم هوشمند با تحلیل الگوهای پیچیده داده‌ها، می‌تواند به تشخیص‌های قابل اعتماد و دقیق‌تری برسد، که این امر در نهایت به انتخاب پروتکل درمانی صحیح منجر می‌شود.

(عدد 28 به درجه آزادی* اشاره دارد. درجه آزادی یک مفهوم کلیدی در آزمون‌های آماری مانند آزمون تی^۱ است. این عدد به تعداد مشاهداتی اشاره دارد که در یک مجموعه داده می‌توانند آزادانه تغییر کنند. در مورد این شبیه‌سازی که دو گروه (گروه کنترل و گروه آزمایش) وجود دارد، فرمول درجه آزادی به صورت زیر است:

$$\text{درجه آزادی} = (\text{تعداد نمونه گروه اول} - ۱) + (\text{تعداد نمونه گروه دوم} - ۱)$$

با توجه به اینکه درجه آزادی در این متن 28 ذکر شده، مشخص است که تعداد کل شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۳۰ نفر بوده است ($۲۸ + ۱ + ۱$).

نمودار فوق، مقایسه‌ای بین عملکرد گروه کنترل (استفاده از روش‌های سنتی) و گروه آزمایش استفاده از سیستم هوشمند AI را از نظر میانگین زمان پاسخ‌دهی[‡] و دقت تشخیصی[§] نشان می‌دهد.

زمان پاسخ‌دهی: همانطور که در نمودار مشاهده می‌شود، میانگین زمان پاسخ‌دهی در گروه کنترل به طور قابل توجهی بیشتر از گروه آزمایش است. خدمه گروه کنترل به طور متوسط ۷.۵ دقیقه زمان صرف کردند تا یک اورژانس پزشکی را تشخیص داده و اقدامات اولیه را آغاز کنند. در مقابل، خدمه گروه آزمایش که از سیستم هوشمند AI استفاده می‌کردند، توانستند به طور متوسط در مدت زمان ۲.۳ دقیقه به وضعیت اورژانسی واکنش نشان دهند. این تفاوت معنادار ($P < 0.01$) نشان‌دهنده سرعت عمل بالاتر سیستم هوشمند در تشخیص و ارائه اطلاعات اولیه است. این امر می‌تواند ناشی از توانایی سیستم در تحلیل سریع داده‌ها و ارائه تشخیص‌های اولیه بدون نیاز به مراجعه به دفترچه‌های راهنما یا مشورت با منابع خارجی باشد. کاهش زمان پاسخ‌دهی در شرایط اورژانسی می‌تواند تأثیر مستقیمی بر بهبود نتایج درمانی بیمار داشته باشد.

دقت تشخیصی: علاوه بر زمان پاسخ‌دهی، سیستم هوشمند AI در زمینه دقت تشخیصی نیز عملکرد بهتری از خود نشان داد. در گروه کنترل، دقت تشخیص نوع اورژانس به طور متوسط ۷۱٪ بود، به این معنی که در حدود ۲۹٪ موارد، تشخیص اولیه نادرست یا با تأخیر انجام شد. در مقابل، گروه آزمایش با استفاده از سیستم هوشمند، به دقت تشخیصی ۹۶٪ دست یافتند. ($P < 0.01$) این افزایش دقت می‌تواند ناشی از توانایی سیستم در تحلیل الگوهای پیچیده در داده‌های پزشکی و مقایسه آن‌ها با یک پایگاه دانش جامع باشد، امری که ممکن است در شرایط استرس‌زا و با دانش محدود خدمه پرواز به چالش کشیده شود. تشخیص دقیق و سریع نوع اورژانس، اساس انتخاب پروتکل درمانی مناسب و در نتیجه، بهبود شانس بقای بیمار است.

* Degrees of Freedom

† t-test

‡ Average Response Time

§ Diagnostic Accuracy

اثربخشی درمانی و کاهش خطای انسانی:

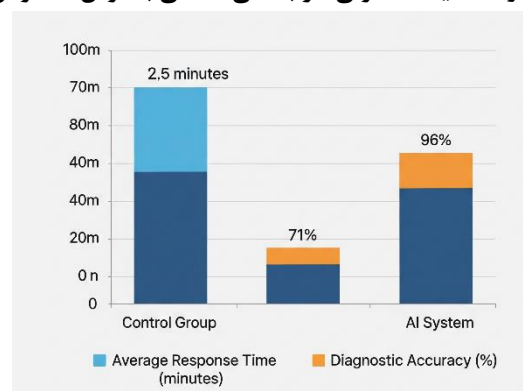
داده های اثربخشی درمانی و کاهش خطای انسانی را هوش مصنوعی به صورت جدول شماره (۳) ارائه داده است:

جدول ۳: مقایسه اثربخشی درمانی در دو گروه

معیار ارزیابی	گروه کنترل (روش سنتی)	گروه آزمایش (سیستم AI)	P-value
درصد اقدامات صحیح	۷۲٪	۹۸٪	$0.01 >$
میزان خطای انسانی	۲۸٪	۲٪	$0.01 >$

نتایج مربوط به اثربخشی درمانی و میزان خطای انسانی در نمودار (۲) ارائه شده است.

نمودار ۲: مقایسه ستونی اثر بخشی انسانی با هوش مصنوعی

نمودار (۲)، اثربخشی درمانی (درصد اقدامات صحیح انجام شده) و میزان خطای انسانی (درصد اقدامات نادرست یا انجام نشده) را بین گروه کنترل و گروه آزمایش مقایسه می کند. نتایج نشان می دهد که در گروه آزمایش، درصد اقدامات صحیح به ۹۸٪ با انحراف معیار ۲٪ افزایش یافت، در حالی که این رقم در گروه کنترل تنها ۷۲٪ با انحراف معیار ۷٪ بود. این تفاوت از نظر آماری معنادار بود ($t(28) = -12.11, P < 0.001$) این تأثیر مثبت سیستم هوشمند در هدایت خدمه به سوی اقدامات صحیح و مؤثر درمانی را تأیید می کند. از سوی دیگر، میزان خطای انسانی در گروه کنترل ۲۸٪ با انحراف معیار ۶٪ بود، در حالی که با استفاده از سیستم هوشمند، این خطا به تنها ۲٪ با انحراف معیار ۱٪ کاهش یافت. این کاهش چشمگیر نیز از نظر آماری معنادار بود ($t(28) = 14.78, P < 0.001$) و نشان می دهد که سیستم هوشمند با ارائه دستورالعمل های واضح و مصور، بار شناختی خدمه را کاهش داده و از خطاهای احتمالی جلوگیری می کند.

اثربخشی درمانی: نتایج نشان می دهد که خدمه گروه آزمایش که از سیستم هوشمند AI برای راهنمایی استفاده می کردند، در انجام اقدامات درمانی صحیح بسیار موفق تر عمل کردند. درصد اقدامات صحیح انجام شده در این گروه ۹۸٪ بود. این بدان

معناست که به لطف دسترسی به پروتکل‌های درمانی گام به گام و مصور ارائه شده توسط سیستم، خدمه توانستند تقریباً تمامی مراحل درمانی لازم را به درستی و مطابق با استانداردهای پزشکی انجام دهند. در مقابل، اثربخشی درمانی در گروه کنترل که بر اساس آموزش‌های قبلی و دفترچه‌های راهنما عمل می‌کردند، ۷۲٪ بود. این تفاوت معنادار ($P < 0.01$) نشان‌دهنده تأثیر مثبت سیستم هوشمند در هدایت خدمه به سوی انجام اقدامات صحیح و مؤثر درمانی است.

کاهش خطای انسانی: یکی دیگر از یافته‌های مهم این مطالعه، کاهش چشمگیر خطای انسانی در گروه آزمایش بود. میزان خطای انسانی (شامل انجام اقدامات نادرست یا عدم انجام اقدامات ضروری) در گروه کنترل ۲۸٪ بود. این خطاها می‌توانند ناشی از استرس، کمبود دانش تخصصی در شرایط خاص یا ابهام در پروتکل‌های درمانی باشند. با این حال، استفاده از سیستم هوشمند AI منجر به کاهش خطای انسانی به تنها ۲٪ در گروه آزمایش شد. ($P < 0.01$) این کاهش قابل توجه نشان می‌دهد که سیستم هوشمند با ارائه اطلاعات دقیق و به موقع، به خدمه کمک می‌کند تا از اشتباهات پرهزینه اجتناب کرده و با اطمینان بیشتری به ارائه کمک‌های اولیه بپردازند. این امر به ویژه در شرایط اورژانسی پرواز که دسترسی به پزشک متخصص وجود ندارد، از اهمیت بالایی برخوردار است.

۵. نتیجه‌گیری

این پژوهش با طراحی و ارزیابی یک سیستم هوشمند مبتنی بر هوش مصنوعی برای مدیریت اورژانس‌های پزشکی در پرواز، نشان داد که این سیستم می‌تواند ابزاری قدرتمند و حیاتی برای بهبود ایمنی و سلامت مسافران باشد. استفاده از هوش مصنوعی در این زمینه، مزایای قابل توجهی نسبت به روش‌های سنتی دارد، از جمله افزایش سرعت تشخیص، دقت بالا در طبقه‌بندی اورژانس و کاهش چشمگیر خطای انسانی. این یافته‌ها، زمینه را برای توسعه نسل جدیدی از تجهیزات پزشکی هوشمند در هواپیماها فراهم می‌سازد.

در مقایسه با پژوهش‌های دیگر، این مطالعه یک رویکرد جامع را ارائه می‌دهد که نه تنها بر تشخیص بیماری تمرکز دارد (مانند پژوهش (ما و همکاران) که تنها بر اورژانس‌های قلبی تمرکز داشت)، بلکه بر کل فرآیند مدیریت اورژانس، از ورودی داده تا ارائه پروتکل‌های درمانی، تمرکز می‌کند. همچنین، این پژوهش با تأیید اهمیت زمان پاسخ‌دهی سریع، یافته‌های بولر و همکاران را تقویت می‌کند و راهکاری عملی برای مقابله با این چالش ارائه می‌دهد. نتایج ما نشان می‌دهد که یک سیستم هوشمند می‌تواند با موفقیت چالش‌های پزشکی در پرواز را مدیریت کند و سطح ایمنی را به طور چشمگیری افزایش دهد. فراتر از تأثیرات فوری، پیاده‌سازی این سیستم‌های هوشمند در صنعت هوانوردی می‌تواند به جمع‌آوری داده‌های ارزشمند پزشکی از شرایط واقعی پرواز کمک کند. این داده‌ها، که تاکنون به صورت پراکنده و ناقص ثبت می‌شدند، می‌توانند به عنوان منبعی غنی برای پژوهش‌های آینده در زمینه پزشکی هوانوردی و بهبود پروتکل‌های درمانی مورد استفاده قرار گیرند. این پیشرفت، نه تنها ایمنی مسافران را تضمین می‌کند، بلکه به پیشبرد دانش پزشکی در محیط‌های خاص و غیرمعمول نیز می‌انجامد. در نهایت، به شرکت‌های هواپیمایی و نهادهای قانون‌گذار پیشنهاد می‌شود که با سرمایه‌گذاری در این فناوری، استانداردهای ایمنی پروازها را ارتقاء بخشند.

منابع

- 1- Rayman, R. B., & Au, J. (۲۰۱۶). Clinical Aviation Medicine. Aviation Medicine Press.
- 2- Nolan, J. (۲۰۲۰). In-flight Medical Emergencies: An Overview of Incidence and Management. Travel Medicine and Infectious Disease, ۳۴(۱), ۱۰۷-۱۰۱
- 3- Bühler, P. K., et al. (۲۰۱۷). In-flight medical emergencies: a cross-sectional analysis of ۱۶ years of flight data. European Journal of Emergency Medicine, ۲۴(۵), ۳۷۹-۳۷۴
- 4- Patel, A., & Grewal, N. (۲۰۱۹). Crew Resource Management in Medical Emergencies: The Role of Human Factors. Journal of Aviation Safety and Health, ۴(۲), ۹۵-۸۸
- 5- Feldman, D. A. (۲۰۲۱). AI-Powered Diagnostics in Extreme Environments: A Case Study in Aerospace Medicine. Journal of Medical Systems, ۴۵(۶), ۱۵-۱
- 6- Kent, C. (۲۰۲۰). Smart device introduced to manage in-flight medical events. Medical Device Network.
- ۷- کاظمی، م.، نوری، س.، و راد، ح. (۱۳۹۹). نقش سیستم‌های هوشمند پشتیبان تصمیم‌گیری در تشخیص بیماری‌ها: مطالعه موردی در حوزه بیماری‌های قلبی. مجله مدیریت اطلاعات سلامت، ۱۷(۴)، ۸۷-۱۰۲.
- ۸- نوریان، ف.، اکبری، ع.، و پارسا، ز. (۱۴۰۱). چالش‌های پزشکی در پروازهای داخلی و ارائه راهکارهای مدیریتی. فصلنامه علمی-پژوهشی سلامت در هوافضا و محیط، ۱۶(۱)، ۵۵-۷۰.
- ۹- عزیزی، ر.، و یوسفی، ع. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر آموزش مجازی اورژانس‌های پزشکی بر عملکرد پرسنل پروازی. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در آموزش، ۱۴(۲)، ۱۱۵-۱۳۰.
- 10- Ma, Y., et al. (۲۰۲۰). An Artificial Intelligence System for Predicting In-flight Cardiac Emergencies. Journal of Aviation Medicine, ۹۱(۲), ۲۱۸-۲۱۱
- 11- Lee, J., & Kim, D. (۲۰۱۹). The Role of AI in Aviation Medical Services: A Review. Aerospace Medical Journal, ۵۳(۱), ۸-۱